Finansutskottets betänkande

1983/84:5

om offentlig upphandling

I detta betänkande behandlar utskottet motionerna

1982/83:701 av Per-Richard Molén (m) om statens vattenfallsverks byggande i egen regi,

1982/83:702 av Bengt Silfverstrand m. fl. (s) om offentlig upphandling,

1982/83:1072 av Gunnar Hökmark (m) om privatisering av offentlig verksamhet,

1982/83:1152 av Barbro Evermo m. fl. (s) om den statliga städverksamheten,

1982/83:1159 av Eric Hägelmark m. fl. (fp, m, c) om den kommunala egenregiverksamheten,

1982/83:1699 av Arne Fransson m. fl. (c) om översyn av upphandlingskungörelsen.

1. Motioner angående principen om affärsmässighet vid offentlig upphandling

I motion 702 av Bengt Silfverstrand m. fl. (s) hemställs att riksdagen begär att regeringen låter utfärda anvisningar för tillämpning av upphandlingsförordning i enlighet med vad som anförs i motionen.

I motion 1699 av Arne Fransson m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär utredning om översyn av upphandlingskungörelsen.

Yttranden över motion 702 har inhämtats från statens vattenfallsverk, Svenska byggnadsentreprenörföreningen och Svenska konsultföreningen.

Motionerna

I motion 702 framhålls att den statliga liksom flertalet kommunala former av upphandlingsförordningen förutsätter att samtliga omständigheter skall bedömas då en myndighet antar ett anbud. Ändå visar erfarenheten att affärsmässiga bedömningar i de flesta fall tillmäts den avgörande betydelsen.

En ökad inhemsk upphandling bör eftersträvas och kan sannolikt uppnås utan att Sverige behöver komma i konflikt med internationella konventioner och överenskommelser.

Vid en offentlig upphandling bör därvid alla möjligheter undersökas att främja vårt eget näringslivs konkurrenskraft, industriella nyskapande och tekniska utveckling genom att förstärka samspelet mellan den offentliga sektorn och våra inhemska företag.

Mot denna bakgrund anser motionärerna att nuvarande bestämmelser för offentlig upphandling i tillämpliga delar bör omprövas och att normer för en bedömning av de samhällsekonomiska effekterna av offentlig upphandling och särskilda tillämpningsanvisningar utarbetas.

I *motion 1699* framhålls att mot bakgrunden av nödvändigheten att skapa ökad sysselsättning är det angeläget att kommunal, landstingskommunal eller statlig upphandling i ökad utsträckning sker inom landet. Regional- och arbetsmarknadspolitiska hänsyn skall därvid vägas in i bedömningen när myndigheten placerar sina beställningar. För att kunna göra bedömningar, som inte enbart utgår från strikt affärsmässiga grunder, förutsätts en ändring av nu gällande upphandlingskungörelse.

Denna fråga bör därför bli föremål för utredning.

Yttrandena

Statens vattenfallsverk avråder i sitt yttrande över motion 702 från att upphandlingsbestämmelserna förändras i den riktning som motionärerna avser. Verket framhåller emellertid att även om upphandlingen styrs av en företagsekonomisk bedömning kan man anta att svenska leverantörer vid komplicerade upphandlingar har ett försteg på grund av närhet till kunden, kunskap om servicekrav etc.

Svenska byggnadsentreprenörföreningen avvisar bestämt förslaget att samhällsekonomiska effekter skall beaktas vid upphandling. Skulle så ske leder dessa till ett "allmänt tyckande om lösliga samhällsekonomiska effekter i stället för affärsmässighet vid offentlig upphandling".

Även *Svenska konsultföreningen* avstyrker motionen men föreslår ett förtydligande av nuvarande anvisningar till upphandlingsförordningen så att affärsmässiga bedömningar kan göras på ett mer nyanserat sätt.

Utskottet

Utskottet har vid flera tillfällen de senaste åren behandlat motioner med krav att samhällsekonomiska överväganden skall vägas in vid den offentliga upphandlingen (FiU 1976/77:1, 1977/78:4, 1978/79:1, 1979/80:4, 1979/80:23 och 1981/82:6).

Utskottet har vid dessa tillfällen uttalat att affärsmässighet skall vara den grundläggande principen för den statliga upphandlingen. Det kan nämnas att regeringen nyligen har gjort vissa förändringar i upphandlingskungörelsen (1973:600) i syfte att bättre kunna ta till vara teknikupphandlingens

möjligheter att ge leverantörerna tillfälle att satsa på nya produkter, tjänster och system. Men även vid teknikupphandling skall de upphandlande myndigheterna tillvarata konkurrensen mellan leverantörer inom och utom landet och i övrigt handla affärsmässigt och objektivt.

Kravet på affärsmässighet kan i vissa fall stå i konflikt med andra av statsmakterna uppställda mål – främst försvarspolitiska, sysselsättningspolitiska och försörjningspolitiska. Denna avvägning mellan affärsmässiga och andra hänsyn bör emellertid inte göras av de upphandlande myndigheterna utan av regeringen.

I *motion 702* anser man att vid offentlig upphandling skall samhällsekonomiska effekter såsom sysselsättningspolitiska eller industripolitiska effekter beaktas. Upphandlingskungörelsen bör ändras så, anser motionärerna, att affärsmässiga bedömningar inte alltid bör tillmätas den avgörande betydelsen. De förändringar som genomförts i upphandlingsförordningen och som syftar till att klargöra myndigheternas möjligheter att teknikupphandla innebär att motionärernas önskemål till viss del är tillgodosedda.

Vad gäller frågan om att i upphandlingen väga in samhällsekonomiska aspekter, som tas upp även i *motion 1699*, anser inte utskottet att enskilda myndigheter bör ges till uppgift att göra avvägningar mellan vad som är affärsmässigt bäst resp. vad som är politiskt önskvärt. Enligt utskottets mening bör det ankomma på regeringen att göra sådana bedömningar. Någon ändring i upphandlingsförordningen utöver den som regeringen nu vidtagit bör enligt utskottets mening inte ske. Motionerna 702 och 1699 avstyrks därför.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionerna 1982/83:702 och 1982/83:1699.

2. Motioner angående val av regiform

I motion 701 av Per-Richard Molén (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av statens vattenfallsverks principer vad gäller dess egenregiverksamhet.

I motion 1159 av Eric Hägelmark m. fl. (fp, m, c) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till redovisning av den kommunala egenregiverksamheten i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1152 av Barbro Evermo m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riktlinjerna för den statliga städverksamheten i enlighet med 1972 års riksdagsbeslut.

Yttranden över motionerna 701 och 1159 har inhämtats från statens vattenfallsverk, Svenska konsultföreningen och Svenska Byggnadsentreprenörföreningen.

Motionerna

I *motion 701* anförs att det av marknadsekonomiska skäl är fel av ett statligt affärsverk som statens vattenfallsverk att gå ut på entreprenadmarknaden med sina egenregi-resurser och bl. a. från andra entreprenörer ta över om- och tillbyggnad av egna äldre anläggningar och även gå ut till andra statliga och kommunala organ och marknadsföra sin egenregi- organisation. Det leder till en snedvridning av konkurrensförhållandena, medför uppenbara risker för ett sämre utnyttjande av verkets totala inkomstkällor i verksamheten och påverkar affärsmässigheten.

Det kan inte heller vara riktigt att samhället övervältrar sina sysselsättningsproblem på de privata företagen. Motionären begär därför en översyn av principerna vad gäller egenregi-verksamheten.

I *motion 1159* anförs att stat och kommun kan kringgå upphandlingskungörelsens bestämmelser genom att låta bli att upphandla, då egenregin inte omfattas av den statliga upphandlingskungörelsen och de reglementen som kommunerna anslutit sig till. Därmed bortfaller också kravet på affärsmässighet, samtidigt som detaljerade kostnadsberäkningar inte behöver göras. Det är därför viktigt ur såväl skatte- som konkurrenssynpunkt att främst den kommunala egenregi-verksamheten ges en ordentlig redovisning. Mot denna bakgrund begär motionärerna en årlig redovisning av all kommunal egenregi-verksamhet och föreslår att regeringen stöder kommunerna i denna fråga genom att framlägga ett förslag till redovisning av egenregi-verksamheten.

I *motion 1152* behandlas den statliga städverksamheten. Motionärerna framhåller att i den socialdemokratiska reservationen vid behandlingen av detta ärende i december 1981 (FiU 1981/82:6) underströks att det inte fanns någon anledning att pröva formerna för statens organisation när det gäller städningen av statens lokaler. Trots de goda erfarenheterna som vid detta tillfälle redovisades i remissvar från byggnadsstyrelsen och berörda fackliga organisationer, beslöt riksdagsmajoriteten att staten i större utsträckning skulle använda sig av anbudsförfarande. I motionen krävs en återgång till 1972 års riktlinjer och den praxis för den statliga städverksamheten som då tillämpades.

Yttrandena

Statens vattenfallsverk hänvisar i sitt yttrande vad gäller motion 701 till riksrevisionsverkets (RRV) vägledning för verk och myndigheter vid val mellan produktion i egen regi och entreprenad. RRV framhåller att valet av regiform skall grundas på en affärsmässig bedömning av direkta och indirekta kostnader samt övriga relevanta faktorer. Med "relevanta faktorer" avses t. ex. behov att utveckla egen kompetens eller att följa och analysera utvecklingen inom ett för verket centralt område. Egenregi-

organisationen bör i största möjliga utsträckning fungera som ett entreprenadföretag inom verket. Statens vattenfallsverk framhåller att verket i stort agerar i den anda som RRV förordar.

Vattenfallsverket delar den uppfattning som framförs i motion 1159 att den kommunala egenregi-verksamheten bör ges en ordentlig redovisning.

Svenska konsultföreningen och *Svenska Byggnadsentreprenörföreningen* tillstyrker hemställan i motion 701 om en översyn av vattenfallsverkets principer vad gäller egenregi-verksamheten. Enligt Konsultföreningen bör inte verket medverka i den kommunala energiplaneringen, eftersom kommunerna i detta fall representerar ett konsumentintresse medan verket representerar ett producentintresse.

Byggnadsentreprenörföreningen framhåller att det är allvarligt för landets ekonomi att ett byggande verk av vattenfallsverkets storleksordning av sysselsättningsskäl gör anspråk på att i konkurrensskyddad egen regi gå in på områden där verket tidigare inte varit engagerat. Detta gäller speciellt, poängterar föreningen, de anläggningar som krävs för nya energikällor. Entreprenadföretagen får därigenom en otillräcklig hemmamarknad för teknikutveckling och referensobjekt.

Utskottet

I *motion 701* krävs en översyn av statens vattenfallsverks principer vad gäller dess egenregi- verksamhet. Som nämns i motionen har RRV hösten 1982 givit ut en promemoria som behandlar avvägningsproblemen mellan produktion i egen regi och upphandling från utomstående leverantörer (Vägledning för beslut om egen regi och entreprenad, Dnr 1982:927).

I promemorian framhålls att valet mellan egen regi och upphandling ligger i tiden före själva upphandlingen och att det inte regleras av upphandlingsförordningen eller någon annan förordning. Ett syfte med vägledningen är bl. a. att redan i beslutet om egenregi-verksamhetens omfattning, som är en fråga inom ramen för den långsiktiga planeringen, föra in principerna affärsmässighet och konkurrens. Den beslutsmodell som RRV presenterar innebär att den långsiktiga dimensioneringen av resurser för egen regi skall vara avklarad, när frågan om val av regiform blir aktuell i en upphandlingssituation. Detta betyder bl. a. att faktorer som sysselsättning, kostnadskännedom m. m. inte skall beaktas i anbudsprövningen av ett enskilt projekt utan endast finnas med vid beslutet om dimensioneringen av egenregi-verksamheten.

Enligt utskottets mening bör de i RRV:s promemoria angivna principerna för avvägning mellan egen regi och utomstående leverantörer kunna utgöra en god vägledning för myndigheternas dimensionering av resurser för egen regi. Avsikten är att erfarenheterna av vägledningen skall utvärderas av RRV våren 1984. Det är av stor vikt att alla kostnader beaktas och att även de faktorer som inte är direkt kvantifierbara är ekonomiskt försvarbara.

Mot bakgrund av att statens vattenfallsverk i sitt remissvar framhåller att verket i stort sett agerar i den anda som RRV förordar anser inte utskottet det nu påkallat med några åtgärder från riksdagens sida.

Utskottet avstyrker motion 701.

I *motion 1159* föreslås att den kommunala egenregi-verksamheten ges en ordentlig redovisning, som är enhetlig för hela landet. Detta är viktigt ur såväl skatte- som konkurrenssynpunkt.

Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har utarbetat ett normalförslag till kommunalt upphandlingsreglemente jämte anvisningar. Dessa har samma sakliga innebörd som de statliga upphandlingsbestämmelserna. Men inte heller på den kommunala sidan ger upphandlingsförordningen någon vägledning för själva valet av regiform. Efter det att RRV:s nyligen utarbetade anvisningar för val av regiform utvärderats kommer det att finnas ett underlag för att bedöma om dessa anvisningar kan användas även för den kommunala verksamheten. Utskottet förutsätter att kommunförbunden noga följer detta arbete. Det finns anledning förmoda att också kommunerna av eget intresse kommer att utnyttja dessa erfarenheter. Kommunförbunden kommer härvid att ha en viktig uppgift att försöka åstadkomma enhetliga principer för att värdera underlaget för val av regiform. I detta arbete bör enligt utskottets mening RRV:s erfarenheter vara en god utgångspunkt även för en förbättring av redovisningen av egenregi-verksamheten. Utskottet finner emellertid inte anledning för riksdagen att ta initiativ till utarbetande av en för alla kommuner gemensam redovisningsteknik inom detta område. Motion 1159 avstyrks sålunda.

I *motion 1152* anförs att vad gäller den statliga städverksamheten bör en återgång till 1972 års riktlinjer och praxis snarast ske.

Riksdagens ställningstagande år 1972 till den statliga städverksamheten innebar att städning i egen regi i de flesta fall var att föredra. Riksdagen uttalade i samband härmed att behovet av trygga anställningsförhållanden gjorde sig starkt gällande även för denna kategori anställda, en ståndpunkt som det finns anledning att i dag upprepa. Riksdagens uttalande år 1981 innebar att valet mellan städning i egen regi och på entreprenad då och då av kostnadsskäl bör prövas.

Kostnaderna för städning av statliga lokaler uppgår till ca 1 miljard kronor per år. Ungefär 12 000 personer är engagerade i någon form av lokalvårdsarbete inom statsförvaltningen. Byggnadsstyrelsen svarar för central planering och utveckling av den statliga städverksamheten. Styrelsen har att bl. a. verka för att effektiva städmetoder används. Det kan nämnas att genom en successiv övergång från betingsstädning till städning efter behov har det varit möjligt att efter hand sänka kostnaderna med närmare 25 kr. per kvadratmeter och år från en nivå på ungefär 90 kr. per kvadratmeter och år.

Utskottet vill emellertid understryka att det i nuvarande ekonomiska läge är utomordentligt angeläget att den statliga städverksamheten liksom all

annan statlig verksamhet bedrivs så effektivt som möjligt. Möjligheterna att mäta effektiviteten hos egen städverksamhet är dock begränsade, men genom att t. ex. jämföra med kostnaderna för entreprenadverksamhet vid reguljär städning kan bättre möjligheter till effektivitetsmätning skapas. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att 1972 års ställningstagande till den statliga städverksamheten inte uteslöt möjligheterna till en sådan kostnadsprövning av verksamheten. Utskottet vill framhålla att en mängd andra faktorer än de rent företagsekonomiska måste uppmärksammas vid en sådan kostnadsprövning. Som exempel kan nämnas behovet av säkerhetsåtgärder för att myndigheterna skall kunna skydda sig från otillbörlig insyn. Andra faktorer som bör beaktas är de speciella förhållanden som råder på städservicemarknaden. Dessa belystes i remissvaret från Svenska kommunalarbetareförbundet till utskottet vid behandlingen av denna fråga i november 1981. Det finns anledning att upprepa vad förbundet då anförde:

"Tyvärr kan man konstatera att just städområdet erbjuder konkurrensmöjligheter som, om de tillämpades i det privata näringslivet, skulle betraktas som illojal konkurrens. Med detta avses möjligheten att underbetala och överutnyttja anställd personal, ofta invandrare som har svårt att tillvarata sina intressen."

Inom byggnadsstyrelsen pågår en översyn av städverksamhetens organisationsformer och styrsystem. Utskottet vill framhålla att vid en förändring av nuvarande organisationsformer och styrsystem inom den statliga städverksamheten måste de synpunkter som här nämnts beaktas.

Vad utskottet anfört beträffande den statliga städverksamheten bör ges regeringen till känna.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motion 1982/83:701,
2. att riksdagen avslår motion 1982/83:1159,
3. att riksdagen med anledning av motion 1982/83:1152 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Motion om privatisering av offentlig verksamhet

I motion 1072 av Gunnar Hökmark (m) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändringar i gällande lagstiftning så att privata entreprenörer ges lika villkor i konkurrens med offentliga verksamheter,

2. att riksdagen begär att regeringen låter tillsätta en utredning i enlighet med vad som ovan anförts angående koncession, större utnyttjande av marknadsmekanismen för offentliga tjänster samt bättre möjligheter för frivilligt ideellt arbete,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statligt och kommunalt stöd bör utgå likvärdigt till fristående alternativ till offentliga verksamheter i enlighet med vad som anförts i motionen.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att offentliga monopol bör undvikas.

Svenska konsultföreningen har beretts tillfälle att avge *yttrande* över motion 1072.

Motionen

I motion 1072 anförs att den offentliga sektorn under 1970-talet har ökat massivt. År 1983 kommer enligt motionären den offentliga sektorn att motsvara 70 % av landets ekonomi. De som drabbas är de enskilda människorna, som skattevägen berövas möjligheten att själva forma sin vardag. Vidare framhålls att monopolsituationen skapar en brist på dynamik och utveckling inom de tjänster som i dag förbehålls den offentliga sektorn samt att detta monopol tenderar att skapa en okänslighet för vad vårt samhälle har råd med.

Fristående alternativ och privatisering kan enligt motionären genomföras inom en lång rad olika områden, varvid följande sätt kan användas:

– Entreprenad och offertförfarande. Exempel: Ambulanser och brandkårer, skolmat, gatuförvaltning, museer, vårdhem, fritidsanläggningar.

– Koncessioner. Exempel: Trafikområdet, kommunala anläggningar.

– Likvärdigt stöd till fristående alternativ. Exempel: Fristående skolor, sjukvård.

– Stöd till den enskilde. Exempel: Barnomsorg.

– Anlitande av marknaden. Exempel: Studiemedel, regionala utvecklingsfonder, sophämtning och sotning.

– Frivilligt och ideellt arbete. Exempel: Museer, idrottsanläggningar.

Utskottet

Bakgrunden till de förslag till fristående alternativ och privatisering som framförs i motion 1072 bygger på föreställningen att det råder en allmän motsättning mellan verksamheten i den offentliga sektorn och de enskilda människorna.

I motionen sägs nämligen att en ökning av den offentliga sektorns resurser medför "att de som drabbas är de enskilda människorna. Alla de som skattevägen berövas möjligheten att själva forma sin vardag."

Utskottet kan inte dela denna uppfattning. Inte heller anser utskottet att den typ av verksamhet som beskrivs i motionen generellt sett skulle kunna utföras bättre i privat regi än i offentlig. Emellertid vill utskottet understryka behovet av att den offentliga sektorns tjänsteproduktion som all annan

produktion i samhället givetvis fortlöpande måste effektiviseras och anpassas till de behov som ständigt förändras. Utskottet avstyrker motion 1072.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1982/83:1072.

Stockholm den 10 november 1983

På finansutskottets vägnar
ARNE GADD

Närvarande: Arne Gadd (s), Björn Molin (fp), Nils Åsling (c), Per-Axel Nilsson (s), Lennart Blom (m), Roland Sundgren (s), Christer Nilsson (s), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Torsten Karlsson (s), Hugo Hegeland (m), Gunnar Nilsson i Eslöv (s), Gerd Engman (s), Anders Andersson (m) och Hans Petersson i Hallstahammar (vpk).

Reservationer

1. Punkt 1. Motioner angående principen om affärsmässighet vid offentlig upphandling

Nils Åsling (c), Rolf Rämgård (c) och Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:1699 och med anledning av motion 1982/83:702 hos regeringen begär översyn av upphandlingskungörelsen i enlighet med vad utskottet anfört.

2. Punkt 1. Motioner angående principen om affärsmässighet vid offentlig upphandling

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 – att

dels den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Kravet på" och slutar med "av regeringen" bort utgå,

dels den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Vad gäller" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att sedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde har arbetslösheten alltmer förvärrats. Den öppna arbetslösheten närmar sig nu 180 000 eller drygt 3,5 % av arbetskraften. För vissa större kommuner innebär detta en arbetslöshet på över 5,5 % medan motsvarande arbetslöshetstal för mindre kommuner kan ligga över 10 %. Enligt utskottets

mening måste därför i rådande situation övervägas om offentlig upphandling i viss utsträckning kan utnyttjas som ett regional- och arbetsmarknadspolitiskt medel. Att förändra och klart utforma gällande upphandlingskungörelse så att detta blir möjligt stöter givetvis på många andra svåra problem. Det bör t. ex. utredas i vilken utsträckning våra internationella åtaganden medger att sådana överväganden görs. Vidare finns det myndigheter som i dag inte besitter den sakkunskap och överblick som krävs för att ta regional- eller arbetsmarknadspolitiska hänsyn vid upphandling. Utskottet delar motionärernas uppfattning att en översyn av upphandlingskungörelsen bör genomföras. Motion 1699 tillstyrks.

3. Punkt 1. Motioner angående principen om affärsmässighet vid offentlig upphandling

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 – att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Kravet på" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Kravet på affärsmässighet kan i vissa fall stå i konflikt med andra av statsmakterna uppställda mål, t. ex. försvars- eller försörjningspolitiska eller sysselsättningspolitiska. Vid avgöranden som är av extra stor betydelse har regeringen möjlighet att ta andra hänsyn än affärsmässiga, men tyvärr har så inte alltid skett.

Utskottet anser emellertid att en omständighet som spelar en allt större roll är den samhällsekonomiska effekten av större upphandlingar inom den offentliga sektorn, och i rådande situation med stor arbetslöshet bör det övervägas om inte offentlig upphandling kan utnyttjas också i regional- och arbetsmarknadspolitiken.

Visserligen kan effekten på samhällsekonomin vid en upphandling vara svår att bedöma, men det bör enligt utskottet inte vara så att affärsmässigheten alltid sätts i första rummet, utan andra överväganden bör få ökad betydelse. En medveten upphandling, där ett nära samarbete mellan producent och slutlig användare etableras, kan ha mycket stor betydelse för produktutveckling, rationell hantering och möjligheterna att på lång sikt pressa kostnaderna för upphandlingen.

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motionerna 702 och 1699 att det bör göras en översyn av upphandlingskungörelsen och utarbetas anvisningar i enlighet med vad som anförts i motionerna.

4. Punkt 2. Motioner angående val av regiform

Nils Åsling (c), Lennart Blom (m), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Hugo Hegeland (m) och Anders Andersson (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Enligt utskottets" och på s. 6 slutar med "motion 701" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening kan de i RRV:s promemoria angivna principerna mellan egen regi och utomstående leverantörer utgöra en viss vägledning för myndigheternas dimensionering av resurser för egen regi. Statens vattenfallsverk framhåller i sammanfattningen av sitt remissvar att verket i stort agerar i den anda som RRV förordar. Det förefaller emellertid enligt utskottets mening som om den kritik som framförs i motionen av verkets sätt att upphandla har visst fog för sig. I den informationsbroschyr, som verket bifogat till sitt remissvar, upprepas nämligen den beskrivning av verksamheten som gavs i verkets företagstidning nr 8 1982 och som var utgångspunkt för den kritik som framförs i motionen. Av informationsbroschyren framgår klart att enheten byggproduktion skall agera som självständig byggentreprenör och bl. a. göra anspråk på att bygga de anläggningar som krävs för nya energikällor. Som motiv anges att man därigenom bättre kan trygga sysselsättningen för vattenfallsverkets byggnadsarbetare.

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motionen att om statens vattenfallsverk på detta sätt går ut på entreprenadmarknaden, blir effekten en snedvridning av konkurrensförhållandena. Enligt utskottets uppfattning bör därför en översyn göras av verkets principer vad gäller dess egenregi-verksamet. Sålunda tillstyrks motion 701.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med bifall till motion 1982/83:701 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om behovet av en översyn av statens vattenfallsverks principer vad gäller dess egenregi-verksamhet,

5. Punkt 2. Motioner angående val av regiform

Björn Molin (fp), Nils Åsling (c), Lennart Blom (m), Filip Fridolfsson (m) Rolf Rämgård (c), Hugo Hegeland (m) och Anders Andersson (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Svenska Kommunförbundet" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har utarbetat ett normalförslag till kommunalt upphandlingsreglemente jämte anvisningar. Dessa har samma sakliga innebörd som de statliga upphandlingsbestämmelserna. Men inte heller på den kommunala sidan ger upphandlingsförordningen någon vägledning för själva valet av regiform. Enligt utskottets mening bör RRV:s nyligen utarbetade anvisningar för val av regiform kunna användas även för den kommunala verksamheten. Utskottet förutsätter att kommunförbunden noga följer detta arbete. Det finns anledning förmoda att också kommunerna av eget intresse kommer att utnyttja dessa erfarenheter. Kommunförbunden kommer härvid att ha en viktig uppgift att försöka åstadkomma enhetliga principer för att värdera underlaget för val av

regiform. I detta arbete bör enligt utskottets mening RRV:s erfarenheter vara en god utgångspunkt för en nödvändig förbättring av den kommunala redovisningen av egenregi-verksamheten. Utskottet anser att regeringen i sina överläggningar med kommunförbunden och kommunerna bör verka för att få en enhetlig redovisning till stånd. Detta bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 2 bort lyda:

2. att riksdagen med anledning av motion 1982/83:1159 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Punkt 2. Motioner angående val av regiform

Björn Molin (fp), Nils Åsling (c), Lennart Blom (m) Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Hugo Hegeland (m) och Anders Andersson (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Riksdagens ställningstagande" och på s. 7 slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Utskottet behandlade riktlinjerna för den statliga städverksamheten senast hösten 1981 (FiU 1981/82:6). Vid detta tillfälle underströk utskottet att det i nuvarande ekonomiska läge är utomordentligt angeläget att den offentliga sektorns resurser utnyttjas så effektivt som möjligt. Det är därför nödvändigt, framhöll utskottet, att man i de enskilda fallen då och då prövar om städverksamheten kan bedrivas till lägre kostnad genom ändrad regiform. Utskottet underströk vidare att en prövning av regiformen liksom en övergång till att anlita privata städentreprenörer inte behöver innebära att anställningstryggheten för de redan anställda rubbas.

Utskottet ser ingen anledning att i anslutning till aktuell motion ändra sitt ställningstagande. Utskottet avstyrker motion 1152.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen avslår motion 1982/83:1152.

7. Punkt 3. Motion om privatisering av offentlig verksamhet

Lars Tobisson, Lennart Blom, Filip Fridolfsson och Anders Andersson (alla m) anser att

dels utskottets yttrande på s. 8 och 9 bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att motionens förslag till fristående alternativ och privatisering på en rad samhällsområden anvisar värdefulla och beaktansvärda utvägar att effektivisera bl. a. den tjänsteproduktion som f. n. fullgörs i offentlig regi. Av särskild betydelse är att privata entreprenörer ges lika villkor vid konkurrens med offentliga verksamheter samt att offentliga

monopol i princip undviks. Utskottet finner det vidare naturligt och önskvärt att, på det sätt motionären diskuterar, offentlig verksamhet fortlöpande prövas och vägs mot alternativ i enskild regi. Denna princip bör vara vägledande för det arbete med avregleringar som pågår i regeringskansliet.

Vad här anförts bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av motion 1982/83:1072 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om inriktningen av det pågående avregleringsarbetet.

Innehåll

Inledning 1
1. Motioner angående principen om affärsmässighet vid offentlig upphandling (1982/83:702 och 1699) 1
Utskottet 2
Hemställan 3
2. Motioner angående val av regiform (1982/83:701, 1159 och 1152) 3
Utskottet 5
Hemställan 7
3. Motion om privatisering av offentlig verksamhet (1982/83:1072) 7
Utskottet 8
Hemställan 9

Reservationer

Vid punkt 1 Motioner angående principen om affärsmässighet vid offentlig upphandling
1. (c,vpk) 9
2. (c) 9
3. (vpk) 10

Vid punkt 2 Motioner angående val av regiform
4. (m,c) 10
5. (m,c,fp) 11
6. (m,c,fp) 12

Vid punkt 3 Motion om privatisering av offentlig verksamhet
7. (m) 12